

УДК 338

Рогатинська Юлія

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКОНОМІЧНУ СТРУКТУРУ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ

Rohatynska Yulia

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)

THE IMPACT OF THE WAR ON THE ECONOMIC STRUCTURE OF UKRAINE: CHALLENGES AND PROSPECTS FOR RECOVERY

Війна - це завжди трагедія, яка залишає глибокий слід не лише в історії нації, а й у її економічному житті. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну у 2022 році спричинило масштабні руйнування економічної інфраструктури, дестабілізацію ринків, втрату людського капіталу та зміну традиційних економічних зв'язків. У цих умовах перед Україною постали безпрецедентні виклики: необхідність адаптації до нової реальності, підтримки життєздатності критичних секторів економіки та формування основ для майбутнього відновлення. Водночас, криза відкрила нові перспективи для переосмислення економічної моделі, розвитку інноваційних підходів, посилення інтеграції в європейський простір і побудови більш стійкої та ефективної економіки. У цій доповіді розглядається вплив війни на економічну структуру України, окреслюються основні виклики сьогодення та аналізуються можливі шляхи і перспективи економічного відновлення держави.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну у 2022 році призвело до кардинальних змін в економіці країни. Воєнні дії спричинили величезні втрати у виробничій сфері, транспортній інфраструктурі, аграрному секторі та промисловості. Багато підприємств були зруйновані або змушені припинити діяльність. Внаслідок цього реальний ВВП України у 2022 році скоротився на 28,8%, що стало найглибшим економічним спадом за всю історію незалежності країни [1].

У структурі економіки України також відбулися суттєві зміни. Частка оборонної промисловості, логістичних послуг, цифрових технологій та ІТ-сектору помітно зросла. Водночас аграрний сектор, який був однією з основ економіки до війни, зазнав великих втрат через тимчасову окупацію територій, замінування сільськогосподарських угідь, а також блокування морських портів. У багатьох випадках підприємства були змушені релокуватися до більш безпечних регіонів, зокрема на захід України, що спричинило нові регіональні дисбаланси [2].

Окрім прямої шкоди, війна загострила низку соціально-економічних викликів. Рівень безробіття зріс, значна частина населення виїхала за кордон, а багато громадян були мобілізовані до ЗСУ. Це спричинило дефіцит кваліфікованих кадрів на ринку праці. Одночасно уряд зіткнувся з бюджетними труднощами: зменшення податкових надходжень на фоні зростання витрат на оборону, гуманітарні потреби та соціальну допомогу призвели до дефіциту бюджету. Інфляція також залишалася високою, хоча у 2023 році спостерігалася її поступова стабілізація [3].

Одна з найгостріших проблем, з якою стикається Україна — це енергетична безпека. У зв'язку з руйнуванням енергетичних об'єктів, постає необхідність у швидкому відновленні енергетичних мереж, а також у переорієнтації на відновлювальні джерела енергії. Зелена енергетика може стати важливою складовою економічного відновлення, що дозволить Україні не лише зменшити залежність від імпортованих енергоносіїв, але й стати частиною глобальних ініціатив із боротьби зі змінами клімату [2].

На цьому тлі надзвичайно важливою стала міжнародна підтримка. У 2023–2024 роках Україна отримала значну фінансову допомогу від міжнародних партнерів, зокрема ЄС, США, Японії, МВФ та інших. Наприклад, у грудні 2024 року Україна отримала понад 9 мільярдів доларів зовнішнього фінансування, що допомогло стабілізувати макроекономічну ситуацію та виконувати соціальні зобов'язання держави. Попри складнощі, експерти вважають, що війна стала поштовхом до трансформації української економіки. Замість орієнтації переважно на сировинний експорт, Україна має можливість перейти до моделі, що базується на інноваціях, технологіях і сталому розвитку. Серед ключових напрямків післявоєнного відновлення - цифровізація економіки, розвиток відновлюваної енергетики, модернізація інфраструктури та глибша інтеграція до європейського ринку [1].

Однією з важливих складових економічного відновлення є стимулювання інвестицій через механізми страхування ризиків та податкові пільги для інвесторів, а також забезпечення умов для розвитку малого та середнього бізнесу, який має бути важливою частиною економічної трансформації країни. Економічне відновлення України буде також тісно пов'язане з процесом євроінтеграції. Інтеграція в Європейський Союз допоможе Україні не тільки отримати доступ до нових ринків, але й впровадити сучасні економічні та правові стандарти, що сприятиме стабільному розвитку в майбутньому [2].

Отже, війна принесла Україні не лише великі втрати, але й створила умови для переосмислення економічної стратегії. Однак у цих складних умовах українська економіка продемонструвала певну стійкість і здатність до пристосування: активізувалося виробництво у критично важливих галузях, посилився розвиток цифрової економіки. За умови стабілізації ситуації, ефективного управління ресурсами та подальшої підтримки з боку міжнародної спільноти, Україна має всі передумови не лише для відновлення економіки, а й для її переходу на вищий рівень розвитку.

Список використаних джерел:

1. Центр економічної стратегії. Трекер економіки під час війни. URL: <https://ces.org.ua/>
2. Reuters. Війна змінює економіку України. URL: <https://www.reuters.com/world/>
3. Національний банк України. Економіка під час війни. URL: <https://www.reuters.com/world/>
4. Краузе О., Синькевич Н., Юрик Н. Економічний аналіз та контроль кризових явищ у діяльності підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 1. С. 14-24. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1254>
5. Шведа Н., Краузе О. Трансформація бізнес-моделей в умовах цифрової економіки. *Соціально-економічні проблеми і держава* (електронний журнал). 2023. Вип. 1 (28). С. 86- 94. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23snmute.pdf>